

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-540/19 – 1

Lieta C-540/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 16. jūlijs

Iesniedzējtiesa:

Bundesgerichtshof (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 5. jūnijs

Atbildētājs un kasācijas sūdzības iesniedzējs:

WV

Pieteicējs un atbildētājs kasācijas sūdzībā:

Landkreis Harburg

BUNDESGERICHTSHOF [Federālās augstākās tiesas]

LĒMUMS

[..]

Ģimenes tiesību lietā

WV, [...] (Austrija),

atbildētājs un apelācijas sūdzības iesniedzējs,

[..]

pret

Landkreis Harburg [Harburgas rajonu], [...] Vinsene pie Lūes [*Winsen (Luhe)*],

pieteicējs un atbildētājs apelācijas instancē,

[..]

[orig. 2. lpp.] Federālās augstākās tiesas XII civillietu palāta [...]

nolēma:

I. Tiesvedība tiek apturēta.

II. Padomes Regulas (EK) Nr. 4/2009 (2008. gada 18. decembris) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (Eiropas uzturlīdzekļu Regula, turpmāk tekstā – “Uzturlīdzekļu regula”) 3. panta b) punkta interpretācijai Eiropas Savienības Tiesai tiek uzdots šāds prejudiciāls jautājums:

Vai iestāde, kas pilda publiskas funkcijas, kura uzturēšanas līdzekļu kreditoram ir sniegusi sociālās palīdzības pakalpojumus saskaņā ar publisko tiesību normām, var noteikt jurisdikciju uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punkta izpratnē, ja tā, nodrošinot sociālās palīdzības pakalpojumu, *cessio legis* rezultātā pārņemto uzturēšanas līdzekļu kreditora uzturlīdzekļu civiltiesisko prasījumu no uzturēšanas līdzekļu parādnieka piedzen regresa kārtībā? **[orig. 3. lpp.]**

Pamatojums:

- 1 I. Lietas faktiskie apstākļi
- 2 Kā kompetenta reģionālā iestāde, kas sniedz sociālo palīdzību, pieteicējs ir iestāde, kas pilda publiskas funkcijas (turpmāk – valsts iestāde). Pamatojoties uz cedētajām tiesībām, tā pret atbildētāju uztur prasījumu par vecāku uzturēšanu laika posmā, sākot no 2017. gada aprīļa.
- 3 Atbildētāja 1948. gadā dzimusī māte (turpmāk – palīdzības saņēmēja) kopš 2009. gada dzīvo veco ļaužu aprūpes namā Ķelnē. No pieteicēja viņa regulāri saņem sociālo palīdzību atbilstoši *Zwölftes Buch Sozialgesetzbuch* (Sociālā nodrošinājuma kodeksa XII grāmata – “*SGB XII*”), jo viņas pašas ienākumi (sociālās apdrošināšanas pensija, aprūpes nama pabalsts, obligātās aprūpes apdrošināšanas pakalpojumi) un viņas īpašumu vērtība pilnībā nesedz viņas izdevumus par uzturēšanos aprūpes namā. Atbildētājs dzīvo Vīnē (Austrija).
- 4 Pieteicējs šai procesā ceļ prasību pret atbildētāju par uzturlīdzekļu parāda piedziņu 8.510 € apmērā par laika posmu no 2017. gada aprīļa līdz 2018. gada aprīlim, kā arī regulāru uzturlīdzekļu maksājumu 853 € apmērā mēnesī, sākot no 2018. gada maija. Pieteicējs uzskata, ka pret atbildētāju vērstais palīdzības saņēmējas

prasījums par vecāku uzturēšanu atbilstoši *SGB XII* 94. panta 1. punktam esot pārgājis tam, jo tas palīdzības saņēmējai šeit būtiskajā uzturēšanas periodā regulāri nodrošinot sociālo palīdzību, kas ievērojami pārsniedz prasīto uzturlīdzekļu apmēru. Atbildētājs norāda uz Vācijas tiesu starptautiskās jurisdikcijas neesamību. **[oriģ. 4. lpp.]**

5 *Amtsgericht* [pirmās instances tiesa] atzina Vācijas tiesu starptautiskās jurisdikcijas neesamību un prasību noraidīja kā nepieņemamu. Tā norādīja, ka saskaņā ar Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punktu jurisdikcija tiekot izslēgta īpaši jau tādēļ, ka šīs Regulas izpratnē kreditors esot tikai pats uzturēšanas līdzekļu kreditors, nevis valsts iestāde, kas tai atbilstoši likumam cedētus uzturlīdzekļu prasījumus piedzen regresa kārtībā. Reagējot uz pieteicēja sūdzību, *Oberlandesgericht* [federālās zemes augstākā tiesa] atcēla apstrīdēto lēmumu un lietu nosūtīja atpakaļ *Amtsgericht*. *Oberlandesgericht* uzskata, ka Vācijas tiesām ir starptautiska jurisdikcija, jo palīdzības saņēmējai kā uzturēšanas līdzekļu kreditori saskaņā ar Uzturlīdzekļu regulas 3. panta a) un b) punktu noteiktās tiesības izvēlēties, vai prasību pret viņas dēlu par uzturlīdzekļu piedziņu celt viņas dzīvesvietā piekritīgā tiesā Vācijā, vai arī atbildētāja dzīvesvietā piekritīgā tiesā Austrijā, varot izmantot arī pieteicējs kā uzturlīdzekļu prasījuma cesionārs.

6 Atbildētājs ar savu pieļaujamo kasācijas sūdzību šo nolēmumu apstrīd, cenšoties atjaunot pirmās instances tiesas lēmumu.

7 II. Par izvirzīto prasījumu

8 Saskaņā ar *BGB* [*Bürgerliches Gesetzbuch*, Vācijas civillikums] 1601. pantu radniekiem taisnā līnijā ir pienākums savstarpēji nodrošināt uzturlīdzekļus. Nodrošināmo uzturlīdzekļu apmēru nosaka saskaņā ar *BGB* 1610. pantu atbilstoši saņēmēja labklājības līmenim. Saskaņā ar *Bundesgerichtshof* pastāvīgo judikatūru viena aprūpes namā dzīvojoša vecāka labklājības līmeni nosaka stacionārajā aprūpē. **[oriģ. 5. lpp.]** Tādēļ viņam nepieciešamā atbalsta apmērā *BGB* 1610. panta izpratnē iekļaujas regulārās izmaksas, kas rodas, atrodoties aprūpes namā, pieskaitot tām nelielu naudas summu to vajadzību finansēšanai, kas nav iekļautas aprūpes iestādes pakalpojumu klāstā [..]. Ja aprūpējamais vecāks stacionārās aprūpes izmaksas nevar pilnībā nosegt no saviem ienākumiem vai īpašuma, viņam saskaņā ar *Zwölftes Buch Sozialgesetzbuch* 7. nodaļu (*SGB XII* 61. un nākamie panti) papildus ir tiesības saņemt sociālo palīdzību aprūpes pabalsta veidā. Saistībā ar šai gadījumā nozīmīgo civiltiesiskā prasījuma tiesību pret bērniem par uzturlīdzekļu nodrošināšanu cesiju *SGB XII* 94. panta 1. punkta 1. teikums nosaka:

“Ja personai, kurai ir tiesības uz pakalpojumu, laika posmā, kad tiek sniegti pakalpojumi, atbilstoši civiltiesībām ir uzturlīdzekļu prasījums, tas sniegto pakalpojumu izmaksu apmērā, kā arī attiecībā uz tiesībām pieprasīt ar aprūpi saistīto informāciju pāriet iestādei, kas sniedz sociālo palīdzību.”

9 Saistībā ar prasījumu īstenošanu *SGB XII* 94. panta 5. punkta 3. teikums nosaka:

“Prasījumi, kas izriet no 1. – 4. punktā minētajiem nosacījumiem, risināmi civiltiesiskā kārtībā.”

- 10 III. Par Eiropas Tiesai sniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu
- 11 Jautājums par to, vai pieteicējs var pamatoties uz Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punktu, ir noteicošs strīda izšķiršanai. Tā kā ir nepārprotams, ka Vācijas tiesu starptautiskajai jurisdikcijai nav citu pamatojumu **[oriģ. 6. lpp.]**, pārsūdzība būtu pamatota, ja pieteicēja labā nebūtu jāpiemēro Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punkts. Pretējā gadījumā atbildētāja pārsūdzība būtu jānoraida.
- 12 1. Šajā tiesvedībā ir piemērojama Eiropas Uzturlīdzekļu regula.
- 13 a) Civiltiesiska strīda esamība
- 14 aa) Saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (Briseles I regula) regresa tiesvedība saistībā ar cedēto uzturlīdzekļu prasījumu varēja ietilpt tās materiālajā piemērošanas jomā vienīgi tad, ja šī tiesvedība bija kvalificējama kā civillietā (Briseles I regulas 1. panta 1. punkts). No Eiropas Uzturlīdzekļu regulas atsevišķajām normām līdzīgs ierobežojums gan tieši neizriet. Tomēr tas, ka Eiropas Uzturlīdzekļu regulas faktiskā piemērošanas joma attiecas tikai uz civillietām, izriet no Regulas ievadā minētajām kompetences tiesību normām (EK līguma 61. panta c) punkts un 65. panta b) punkts, tagad LESD 81. panta 1. punkts un 2. punkta c) apakšpunkts), kas Savienības likumdevējam civillietās paredz iespēju noteikt pasākumus tiesu iestāžu sadarbības jomā.
- 15 bb) Briseles I regulas darbības laikā, pamatojoties uz Eiropas Tiesas judikatūru, regresa lieta bija uzskatāma par civillietu gadījumos, kad uzturlīdzekļu prasības regresa **[oriģ. 7. lpp.]** un šīs prasības celšanas pamatā bija vispārējās uzturēšanas saistību normas. Turpretī lieta netika uzskatīta par civillietu, ja uzturlīdzekļu regresā iesaistītās puses nebija savstarpēji līdzvērtīgas, bet gan tas balstījās uz normām, ar kurām likumdevējs valsts iestādei bija piešķīris savas īpašās pilnvaras (skat. EST spriedumus, 2004. gada 15. janvāris, lieta C-433/01, judikatūras krājums 2004 I-981, 20. punkts, *Blijdenstein*, un 2002. gada 14. novembris, lieta C-271/00, judikatūras krājums 2002 I-10489, 37. punkts, *Baten*).
- 16 cc) Vācu valodā izdotajā juridiskajā literatūrā nepastāv vienprātība par to, vai šo nošķiruma definīciju var attiecināt arī uz Eiropas Uzturlīdzekļu regulu, [...] vai arī Regulas materiālā piemērošanas joma pamatā ir atvērta visos gadījumos, kad valsts iestāde no uzturēšanas līdzekļu parādnieka piedzen izdevumus par pakalpojumu, kuru tā uzturēšanas līdzekļu kreditoram ir sniegusi viņa vietā, un šai gadījumā nav izšķirošas nozīmes ne regresa juridiskajam pamatojumam, ne valsts iestādes rīcības tiesību struktūrai. [...] Šajos apstākļos šo strīdīgo jautājumu nav nepieciešams iztirzāt tuvāk, jo, arī Eiropas Tiesas iepriekšējā judikatūrā balstīts

nošķirums ļauj secināt, ka pieteicēja pret atbildētāju uzsāktā tiesvedība par regresa prasību ir civillietā:

- 17 Prasījuma pamatā ir atbildētāja civiltiesiskās uzturēšanas saistības pret viņa māti, kas ir sociālās palīdzības saņēmēja. Balstoties uz civiltiesisku juridisko pamatojumu, Eiropas Tiesa **[oriģ. 8. lpp.]** principā lietu uzskata par civillietu arī tad, ja civiltiesībās balstīts uzturēšanas prasījums *cessio legis* rezultātā ir pārgājis valsts iestādei, kā šai gadījumā saskaņā ar *SGB XII* 94. panta 1. punkta 1. apakšpunktu (attiecībā uz *UVG* 7. pantu skat.: ET spriedums, 2004. gada 15. janvāris, lieta C-433/01, judikatūras krājums 2004 I-981, 20. un nākamie punkti, *Blijdenstein*). Atbilstoši *SGB XII* 94. panta 5. punkta 3. apakšpunktam pieteicējam cedētais uzturlīdzekļu prasījums ir jāuztur civiltiesiskā kārtībā. Kā valsts iestādei pieteicējam nav īpašu pilnvaru attiecībā uz veidu, kādā tiek celts viņam cedētais uzturlīdzekļu prasījums, tostarp tādu, kādas bija par pamatu lietas apstākļiem, ko Eiropas Tiesai bija jāizvērtē ‘*Baten*’ lietā (skat. EST spriedumu, 2002. gada 14. novembris, lieta C-271/00, judikatūras krājums 2002 I-10489, 35. un nākamie punkti, *Baten*).
- 18 Tomēr šai sakarā jānorāda uz to, ka arī saskaņā ar Vācijas likumdošanu var rasties situācijas, kad valsts iestāde savu regresa prasību pret uzturēšanas līdzekļu parādnieku var īstenot, neraugoties uz to, ka tā saistības, pamatojoties uz vienošanos ar uzturēšanas līdzekļu kreditoru, pirms tam ir tikušas atceltas. Saskaņā ar *BGB* 1614. panta 1. punktu attiecībā uz radnieku uzturēšanu un laulātā uzturlīdzekļiem saistībā ar laulības šķiršanu (skat. *BGB* 1360.a panta 3. punktu un 1361 panta 4. punkta 4. teikumu) vienošanās par atteikšanos no turpmākiem uzturlīdzekļu maksājumiem principā ir aizliegta, tādā veidā aizsargājot gan uzturēšanas līdzekļu kreditoru, gan arī sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus [...]. Arī gadījumos, kad nepastāv likumā noteikts aizliegums, saistībā ar uzturēšanu noslēgtas vienošanās, kas objektīvi rada finansiālu slogu valsts iestādēm vai kuru mērķis ir pat tām nodarīt kaitējumu, noteiktos atsevišķos gadījumos **[oriģ. 9. lpp.]** *BGB* 138. panta vispārīgā civiltiesiskā regulējuma gaismā var tikt uzskatītas par neētiskām un tādējādi spēkā neesošām [...]. Izvērtējot to šādā gaismā, vispārējās civiltiesības atbilstoši Vācijas tiesību normām dažādos līmeņos nodrošina valsts iestāžu aizsardzību pret kaitējošām norunām, par kurām vienojušās ar uzturēšanu saistītu tiesisko attiecību puses, valsts iestādēm tomēr neparedzot īpašas ierakstus pilnvaras.
- 19 b) Regresa prasība kā uzturēšanas saistības
- 20 Eiropas Uzturlīdzekļu regulas materiālā piemērošanas joma attiecas tikai uz uzturēšanas saistībām, kas pamatojas uz ģimenes, radniecības vai laulības tiesiskajām attiecībām vai svainību (Uzturlīdzekļu regulas 1. panta 1. punkts). No 11. apsvēruma izriet, ka jēdziens “uzturēšanas saistības” interpretējams neatkarīgi no Regulas. Pamatojoties uz Eiropas Tiesas judikatūru, kas izriet no Briseles Konvencijas (1968. gada 27. septembris) par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komercietās (Briseles konvencija), uzturēšanas saistības ir spēkā, ja attiecīgais pakalpojums ir paredzēts kreditora pamatvajadzību

nodrošināšanai vai arī, ja, nosakot pakalpojuma raksturu, tiek ņemtas vērā kreditora un parādnieka vajadzības un līdzekļi (skat. EST spriedumus, 1997. gada 27. februāris, lieta C-220/95, judikatūras krājums 1997, I-1147 22. punkts, *van den Boogaard*, un 1980. gada 6. marts, lieta 120/79, judikatūras krājums 1980, 731 5. punkts, *de Cavel II*). Izvērtējot to šādā gaismā, palīdzības saņēmējas prasījums pret atbildētāju viennozīmīgi ir traktējams kā uzturēšanas saistības Eiropas Uzturlīdzekļu regulas izpratnē, jo prasījums ir balstīts uz palīdzības saņēmējas pamatvajadzībām, ko veido izdevumi par uzturēšanos **[oriģ. 10. lpp.]** un aprūpi pansionātā, turklāt, nosakot pakalpojuma apmēru, vērā tiek ņemtas palīdzības saņēmējas vajadzības un atbildētāja finansiālās iespējas. Ja prasība, kas pati par sevi izpilda uzturēšanas saistību nosacījumus Eiropas Uzturlīdzekļu regulas izpratnē, *cessio legis* kārtībā pāriet trešajai pusei, tā līdz ar to nezaudē savu uzturēšanas tiesībās balstīto raksturu [..].

- 21 2. Gadījumos, kad Eiropas Uzturlīdzekļu regula tiek piemērota uzturlīdzekļu regresam, valsts iestāde savu regresa prasību saskaņā ar Uzturlīdzekļu regulas 3. panta a) punktu nepārprotami var celt uzturēšanas līdzekļu parādnieka pastāvīgajā dzīvesvietā. Līdz šim vēl nav noskaidrots, vai Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punkts valsts iestāžu uzturlīdzekļu regresam pieļauj vēl vienu jurisdikciju sākotnējā uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā.
- 22 a) Vācu valodā runājošo kopienā daļā juridiskās literatūras tas tiek noliegts. Briseles I sistēmas ietvaros Eiropas Tiesas judikatūrā *Blijdenstein* nolēmumā ir norādīts, ka valsts iestāde, kas ceļ regresa prasību pret uzturēšanas līdzekļu parādnieku, attiecībā pret viņu neatrodies vājākā pozīcijā, un tādēļ neesot pamatojuma tam, ka uzturēšanas līdzekļa parādniekam būtu jāliedz aizsardzība viņa pastāvīgās dzīvesvietas jurisdikcijā. Šī judikatūra esot attiecināma uz Eiropas Uzturlīdzekļu regulu, kas izrietot no Uzturlīdzekļu regulas 14. apsvēruma un 64. panta 1. punkta, jo jēdziens “kreditors” (Uzturlīdzekļu regulas 2. panta 1. punkta 10. apakšpunkts) uz valsts iestādēm **[oriģ. 11. lpp.]** attiecas vienīgi saistībā ar nolēmumu atzīšanu, izpildāmības pasludināšanu un izpildi, bet ne attiecībā uz noteikumiem par jurisdikciju [..].
- 23 Pretēja nostāja, kurai savā apstrīdētajā nolēmumā ir piekritusi arī *Oberlandesgericht*, pirmām kārtām norāda uz to, ka jurisdikcija uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā atbilstoši Eiropas Uzturlīdzekļu regulai vairs nav uzskatāma par ekonomiski vājākam lietas dalībniekam pielāgotu izņēmuma normu, bet gan Uzturlīdzekļu regulas 3. panta idejas pamatā ir līdzvērtīgas vispārējas jurisdikcijas. Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punkta piemērošana valsts iestāžu uzturlīdzekļu regresam veicinot cedēto uzturlīdzekļu prasījumu efektīvu īstenošanu un novēršot faktiski nepamatotu priekšrocību radīšanu ārvalstīs dzīvojošam uzturēšanas līdzekļu parādniekam [..]. **[oriģ. 12. lpp.]**
- 24 b) Senāts sliecas piekrist šim pēdējam viedoklim.

- 25 Atbilstoši Eiropas Tiesas judikatūrai Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punkta interpretācijai jānotiek neatkarīgi no Regulas tā mērķu, formulējuma un tās struktūras gaismā, kurā tas ir nostiprināts (skat. EST spriedumu, 2014. gada 18. decembris, lietas C-400/13 un C-408/13, [..] 25. punkts, *Sanders un Huber*). Ņemot vērā iepriekšminēto, senāts ir apsvēris:
- 26 aa) Vispirms jānorāda uz to, ka Regulā nekas nav teikts par to, vai valsts iestāde kā prasītājs uzturlīdzekļu regresa procedūrā var pamatoties uz jurisdikciju uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā atbilstoši Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punktam.
- 27 Saskaņā ar Uzturlīdzekļu regulas 2. panta 1. punkta 10. apakšpunktā formulēto juridisko definīciju par kreditoru var tikt uzskatīta tikai fiziska persona, bet ne valsts iestāde, kas pārņēmusi regresa tiesības. Atbilstoši Uzturlīdzekļu regulas 64. panta 1. punktam nolēmumu atzīšanas, izpildāmības pasludināšanas un izpildes nolūkos valsts iestādes ir pielīdzināmas uzturēšanas līdzekļu kreditoriem. Kā tas ir skaidri norādīts 14. apsvērumā, nepastāvot īpašajam regulējumam atbilstoši Uzturlīdzekļu regulas 64. panta 1. punktam, valsts iestādēm nebūtu tām šādi piešķirtā pilnvarojuma iesniegt pieprasījumu nolēmumu atzīšanas vai izpildāmības pasludināšanas noteikšanai. Ir jāatzīmē, ka tiesvedības par juridisko faktu konstatēšanu vajadzībām Regula nesatur Uzturlīdzekļu regulas 64. panta 1. punktam atbilstošu regulējumu. Tomēr Regulas jurisdikcija sistēmas noteikšanai šeit iesākumā secināms vienīgi tas, ka valsts iestāde nevar tikt uzskatīta par “kreditoru” Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punkta izpratnē, un tā tādēļ nav tiesīga **[oriģ. 13. lpp.]** izmantot jurisdikciju savā pastāvīgajā dzīvesvietā, tātad, piemēram, iestādes atrašanās vietā. No tā nošķirams jautājums ir, vai valsts iestāde var noteikt jurisdikciju sākotnējā uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā.
- 28 bb) Senāts nenoliedz, ka iepriekšējā Eiropas Savienības Tiesas judikatūra par jurisdikciju uzturēšanas lietās arī attiecīgo Eiropas Uzturlīdzekļu regulas noteikumu pārbaudei turpmāk ir nozīmīga tiktāl, ciktāl Eiropas Uzturlīdzekļu regulā noteiktās jurisdikcijas normas ir aizvietojušas Konvencijas (1968. gada 27. septembris) par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komercietās (Briseles konvencija) un Briseles I regulas atbilstošos noteikumus (skat. EST spriedumu, 2014. gada 18. decembris, lietas C-400/13 un C-408/13, [..] 23. punkts, *Sanders un Huber*).
- 29 Saistībā ar Briseles konvencijas 5. panta 2. punktu Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka valsts iestāde regresa prasībai nevar noteikt jurisdikciju uzturēšanas līdzekļu kreditora faktiskajā vai pastāvīgajā dzīves vietā. Eiropas Savienības Tiesa šo lēmumu pamatoja ar to, ka no Eiropas Konvencijas par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi struktūras izrietot, ka, sekojot vispārējam principam, tiesu jurisdikcija nosakāma atbildētāja (Briseles konvencijas 2. pants) dzīvesvietā **[oriģ. 14. lpp.]**, savukārt īpašajām jurisdikcijas normām, kas atkāpjas no šī vispārējā principa, tostarp Briseles konvencijas 5. panta 2. punkts, neesot iespējama plašāka interpretācija īpaši tādēļ, ka Konvencija principā iebilstot jurisdikcijas noteikšanai

prasītāja dzīvesvietā (skat. EST spriedumu, 2004. gada 15. janvāris, lieta C-433/01, judikatūras krājums 2004 I-981 25. punkts, *Blijdenstein*; skat. arī EST spriedumu, 1988. gada 27. septembris, lieta 189/87, judikatūras krājums 1988, 5565 19. punkts, *Kalfelis*). Briseles konvencijas 5. panta 2. punktā paredzētā izņēmuma mērķis esot uzturēšanas līdzekļu prasītājam, kas šādā tiesvedībā tiek uzskatīts par vājāko pusi, piedāvāt alternatīvu jurisdikcijas pamatu. Šim specifiskajam mērķim esot prioritāra nozīme, salīdzinot ar Briseles konvencijas 2. pantā nosprausto mērķi, kura būtība savukārt esot aizsargāt ar prasību apgrūtināto un šī iemesla dēļ pēc būtības vājāko pusi (skat. EST spriedumu, 2004. gada 15. janvāris, lieta C-433/01, judikatūras krājums 2004 I-981 29. punkts, *Blijdenstein*, un 1997. gada 20. marts, lieta C-295/95, judikatūras krājums 1997, I-1683 19. punkts, *Farrell*). Tomēr valsts iestāde, kas ceļ regresa prasību pret uzturēšanas līdzekļu parādnieku, attiecībā pret viņu neatrodies vājākā pozīcijā. Turklāt uzturēšanas līdzekļu kreditors, kura vajadzības ir nodrošinājusi šī valsts iestāde, vairs neatrodies smagā finansiālā situācijā. Tāpat tiesām atbildētāja jurisdikcijā vislabāk ir iespējams novērtēt viņa materiālo stāvokli (skat. EST spriedumu, 2004. gada 15. janvāris, lieta C-433/01, judikatūras krājums 2004 I-981 30. un nākamie punkti, *Blijdenstein*).

- 30 cc) No otras puses, jau ģenerālvokāts savos secinājumos lietā *Sanders und Huber* ir norādījis, ka ar Eiropas Konvenciju par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi un Briseles I regulu saistītajā judikatūrā noteiktie pamatprincipi nevarot tikt mehāniski pārņemti, interpretējot Eiropas Uzturlīdzekļu regulas noteikumus par jurisdikciju (skat. ģenerālvokāta Jēskenena [*Jääskinen*] secinājumus, 2014. gada 4. septembris, lietā C-400/13 un C-408/13, **[orig. 15. lpp.]** *Sanders und Huber*, [...] 37. un nākamie punkti). It īpaši tie sistemātiskie un teleoloģiskie apsvērumi, pamatojoties uz kuriem Eiropas Savienības Tiesa toreiz noraidīja iespēju Briseles konvencijas 5. panta 2. punktu piemērot valsts iestāžu regresa prasībām, senāta ieskatā vairs nav izmantojami Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punkta attiecīgai interpretācijai.
- 31 (1) Uzturlīdzekļu regulas 3. pantā minētie jurisdikcijas pamati vairs neietver normas un tās izņēmuma attiecības atsevišķu jurisdikciju starpā. Atšķirībā no Briseles I sistēmas jurisdikcija uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā nav vairs definēta kā īpašā jurisdikcija, bet gan alternatīva vispārējā jurisdikcija.
- 32 (2) Nav apstrīdams, ka tiesu jurisdikcijas noteikšanā uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā arī Eiropas uzturlīdzekļu regulas darbības laikā uzturlīdzekļu tiesvedībā turpmāk ir jānodrošina īpaša kreditora kā tradicionāli vājākas puses aizsardzība (EST spriedums 2014. gada 18. decembris, lieta C-400/13 un C-408/13, [...] 28. punkts, *Sanders und Huber*). Ar šo regulējuma mērķi Uzturlīdzekļu regulas 3. panta b) punkta jurisdikcijas norma tomēr nav izsmelta. Pirmkārt, jurisdikcija uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā visbiežāk ir piemērota tam, lai nodrošinātu jurisdikcijas un piemērojamo materiālo tiesību normu saskaņotību. Otrkārt, ņemot vērā to fizisko atrašanos, tiesas uzturēšanas līdzekļu kreditora dzīves vietā vislabāk var izvērtēt

uzturēšanas līdzekļu kreditora pamatvajadzības un viņa īpašās vajadzības (skat. Ženāra [*Jenard*] ziņojumu par Briseles konvenciju OV EK C 59, 1979. gada 5. marts, 1. lpp., 25.; šeit atsaucoties arī uz EST spriedumiem, 2014. gada 18. decembris, lieta C-400/13 un C-408/13 [...] **[oriģ. 16. lpp.]** [...] 34. punkts, *Sanders und Huber* un 1997. gada 20. marts, lieta C-295/95, judikatūras krājums 1997, I-1683, 24., un nākamie punkti, *Farrell*). Ja, nosakot šos papildus regulējuma mērķus, likumdevējs tajos būtu saskatījis vienīgi nebūtiskus pakārtotus mērķus, kas tikai pastiprina īsto galveno mērķi aizsargāt potenciāli vājāko tiesvedības dalībnieku, tas pēc loģikas būtu pieļāvis, ka jurisdikcija pastāvīgajā uzturēšanas līdzekļu kreditora dzīves vietā nosakāma vienīgi attiecībā uz uzturēšanas līdzekļu kreditora prasībām. Tomēr atbilstoši normas viennozīmīgajam formulējumam šī jurisdikcija nav atkarīga no tā, vai prasību iesniedz pats uzturēšanas līdzekļu kreditors vai arī uzturēšanas līdzekļu parādnieks, piemēram, iesniedzot uzturēšanas saistības noliedzot prasību par (negatīva) fakta konstatēšanu.

- 33 dd) Senāts uzskata, ka tā vēlamāko juridisko izpratni apstiprina arī Hāgas konvencijas (2007. gada 23. novembris) par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu (Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencija) salīdzinošs izvērtējums.
- 34 (1) Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 36. panta 1. punkts paredz, ka valsts iestādes kā pieteicējas savstarpējas tiesiskās palīdzības ietvaros var tikt atzītas kā “kreditori” vienīgi attiecībā uz nolēmumu atzīšanu un izpildi (Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 10. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts), bet ne attiecībā uz nolēmuma pieņemšanu (Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 10. panta 1. punkta c) apakšpunkts). Tā rezultātā tiesvedībā par juridisko faktu konstatēšanu uzturēšanas līdzekļu parādnieka pastāvīgajā dzīvesvietā valsts iestādes principā nevar izmantot nekādu citas līgumslēdzējas valsts centrālo iestāžu palīdzību. Šis ierobežojums diskusijā par Hāgas uzturlīdzekļu konvencijas formulējumu bija iekļauts pamatoti, jo parasti valsts iestādes nolēmumus pieņems savā valstī, kam sekos nolēmumu atzīšana un izpilde **[oriģ. 17. lpp.]** citā līgumslēdzējā valstī (skat. *Borräs/Degeling Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance* 591. punkts, publicēts: www.hcch.net). Senāta ieskatā no tā var secināt, ka konsultācijās par Hāgas uzturlīdzekļu konvenciju tika uzskatīts par pašsaprotamu, ka valsts iestādes ir pilnvarotas, balstoties uz pārņemtām tiesībām, uzturēšanas saistību piedziņas jurisdikciju noteikt pie uzturēšanas līdzekļu kreditora, kam nepieciešama palīdzība. Eiropas Savienība piedalījās Hāgas uzturlīdzekļu konvencijas izstrādāšanā. Jau tādēļ vien šķiet saprotams, ka Eiropas likumdevējs, kas ar Uzturlīdzekļu regulas 64. panta 1. punktu radījis Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 36. panta 1. punktam pēc būtības saturiski līdzvērtīgu normu, ir vadījies no līdzīgiem priekšstatiem.
- 35 (2) Saskaņā ar Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 20. panta 1. punkta c) apakšpunktu izcelsmes valstī pieņemts nolēmums var tikt atzīts un izpildīts citā

līgumslēdzējā valstī, ja laikā, kad tika uzsākta tiesvedība, kreditora pastāvīgā dzīvesvieta bija izcelsmes valstī. Ja līgumslēdzēja valsts šai sakarā izmanto tiesības veikt atrunu (Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 20. panta 2. punkts), šai valstij atbilstoši Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 20. panta 4. punktam jāveic visus atbilstošos pasākumus, lai pieņemtu nolēmumu kreditora labā, ja parādnieka pastāvīgā dzīvesvieta ir minētajā valstī. Šai sakarā saskaņā ar Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 36. panta 1. punktu, aplūkojot to kopsakarā ar 20. panta 4. punktu, pieņemot nolēmumu par uzturēšanas līdzekļiem, izņēmuma gadījumā arī valsts iestādes var tikt uzskatītas par “kreditoriem”, lai tādā veidā tām nodrošinātu iespēju citas līgumslēdzējas valsts iestādēm pieprasīt palīdzību (skat. *Borräs/Degeling Explanatory Report on the Convention on the International [oriģ. 18. lpp.] Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance* 590. punkts, publicēts: www.hcch.net). No tā *a contrario* loģiski var secināt, ka Hāgas konvencijas līgumslēdzējām valstīm, ja vien tās nav veikušas atrunu saskaņā ar Hāgas uzturlīdzekļu konvencijas 20. panta 2. punktu, ir pienākums atzīt citu līgumslēdzēju valstu nolēmumus par uzturēšanas līdzekļiem, kurus valsts iestādes panākušas sākotnējā uzturēšanas kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā.

36 Padomes lēmumā (2011. gada 9. jūnijs) par to, lai Eiropas Savienības vārdā apstiprinātu Hāgas 2007. gada 23. novembra Konvenciju par uzturlīdzekļu bērniem un cita veida ģimenes uzturēšanas līdzekļu pārrobežu piedziņu (OV. ES, L 192, 2011. gada 22. jūnijs, 39. un nākamās lpp.) attiecībā uz valsts iestādēm nav veikta atruna saskaņā ar Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 20. panta 2. punktu, kā rezultātā attiecībā uz Eiropas Savienības dalībvalstīm atzīšanas pienākums attiecas uz arī uz tādiem Hāgas 2007. gada uzturlīdzekļu konvencijas 20. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētiem citās Hāgas uzturlīdzekļu konvencijas līgumslēdzējās valstīs pieņemtiem nolēmumiem, kas tiesvedībā par juridiska fakta konstatēšanu uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā ir pieņemti par labu valsts iestādēm. Arī šai kontekstā nav saprotams, kādēļ valsts iestādēm Eiropas Savienībā būtu jāliedz noteikt jurisdikciju uzturēšanas līdzekļu kreditora pastāvīgajā dzīvesvietā. **[oriģ. 19. lpp.]**

37 3. Rezumējot, var teikt, ka Uzturlīdzekļu konvencijas 3. panta b) punkta pareizā interpretācija tomēr viennozīmīgi neizriet no līdzšinējās Eiropas Savienības Tiesas judikatūras. Tieši pretēji, interpretējot šo normu, rodas pamatotas šaubas.

[..]